
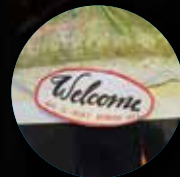

KHÔNG GIAN SÁNG TẠO TẠI VIỆT NAM

 Art shop

MỤC LỤC

Bối cảnh sáng tạo ở Việt Nam 8

1. MỖI NGÀY XUẤT HIỆN MỘT ĐIỀU MỚI LẠ 8
2. CÁC KHÔNG GIAN SÁNG TẠO 9
3. LỊCH SỬ CÁC KHÔNG GIAN SÁNG TẠO 12
4. TÁC ĐỘNG CỦA CÁC KHÔNG GIAN SÁNG TẠO 14
5. NHỮNG CÁ NHÂN LÀM SÁNG TẠO - HỌ LÀ AI? 16

Giới Thiệu 4

Không gian sáng tạo - Các từ khóa 6

Hỗ trợ cho những không gian sáng tạo 19

1. SỰ ỔN ĐỊNH VÀ HỖ TRỢ TỪ CHỦ NHÀ VÀ CHÍNH QUYỀN 21
2. ĐÀO TẠO KĨ NĂNG 21
3. HỖ TRỢ TÀI CHÍNH VÀ ĐẦU TƯ 23
4. KẾT NỐI/ TRAO ĐỔI Ý TƯỞNG/ TƯ VẤN 23
5. HỖ TRỢ TRUYỀN THÔNG 24
6. NHỮNG SỰ HỖ TRỢ KHÁC 24

Một vài lời cuối 25

Danh sách các không gian sáng tạo 26

- HÀ NỘI 26
- THÀNH PHỐ HỒ CHÍ MINH 28
- CÁC THÀNH PHỐ KHÁC 29

GIỚI THIỆU

Đây là nghiên cứu do nhà báo, chuyên gia tư vấn truyền thông Trương Uyên Ly thực hiện theo đặt hàng của Hội đồng Anh Việt Nam. Mục đích của nghiên cứu là tìm hiểu về các không gian sáng tạo ở Việt Nam thông qua nghiên cứu tài liệu và phỏng vấn các doanh nhân sáng tạo tại Hà Nội và Thành phố Hồ Chí Minh.

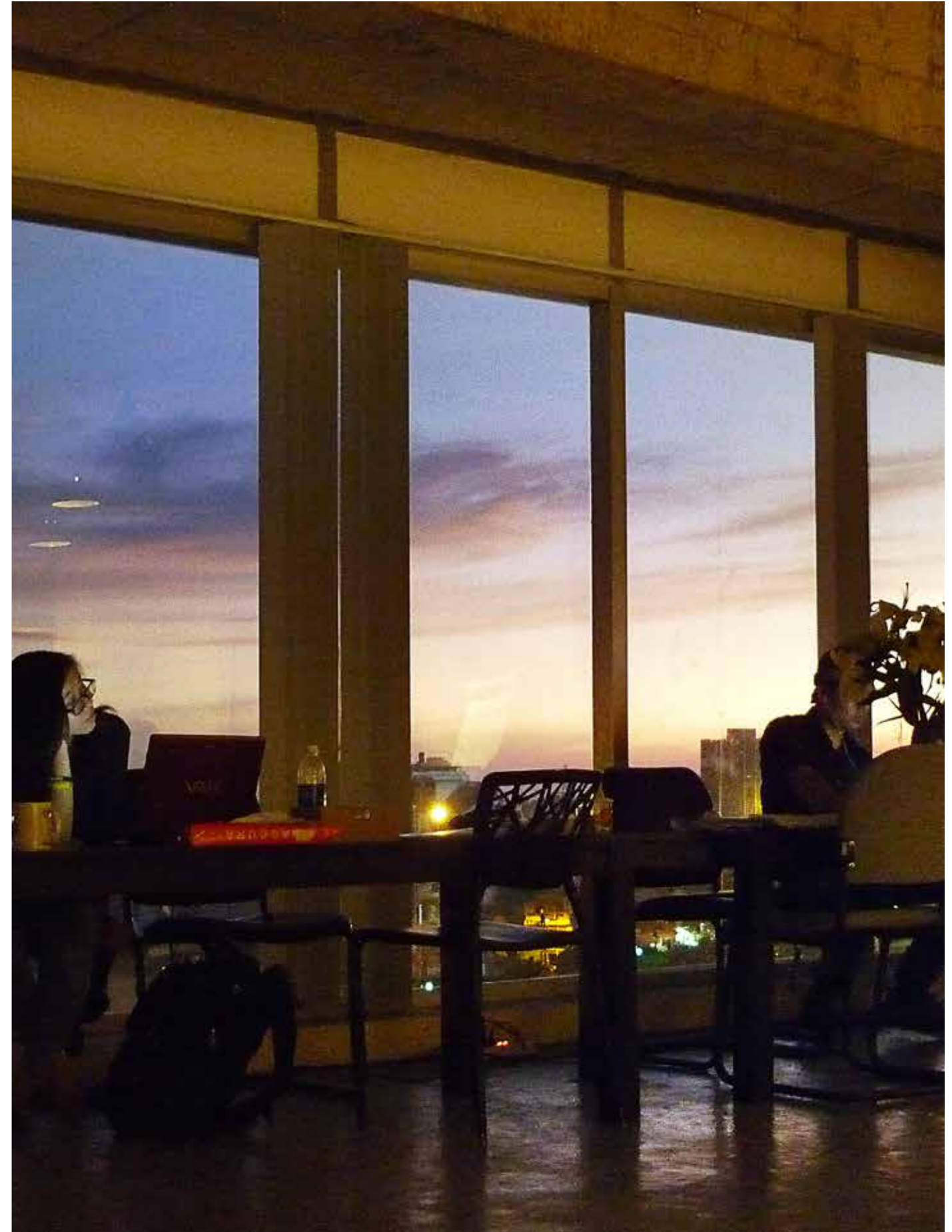
Trong quá trình viết báo cáo về nghiên cứu này, tác giả đã ưu tiên những địa điểm không gian sáng tạo đang được nhiều người biết đến và tham dự, những không gian nổi bật trong các thảo luận về văn hóa hiện nay, cũng như lựa chọn những lĩnh vực liên quan nhiều nhất đến kinh nghiệm và hiểu biết của cá nhân với tư cách là phóng viên về văn hóa và nghệ thuật. Các lĩnh vực nghiên cứu trong báo cáo bao gồm: Nghệ thuật thị giác, Âm nhạc, Điện ảnh, Múa, Thiết kế,

và ICT (Công nghệ thông tin và truyền thông), ví dụ như Phần mềm, các dịch vụ máy tính, và dự án khởi nghiệp.

Trong bản báo cáo, những nhân vật, sự kiện, hoạt động mới, một số đang được coi là underground hoặc thể nghiệm trong bối cảnh địa phương cũng được ưu tiên nhất định, bởi tác giả bản báo cáo này cho rằng chính những cá nhân đang nỗ lực thể nghiệm cái mới sẽ là người đem đến sự thay đổi.

Nghiên cứu về nhiều ngành sáng tạo trong một khoảng thời gian ngắn là một công việc khó khăn và nhiều thử thách. Hi vọng rằng bản báo cáo sẽ đem đến một bức tranh toàn diện và cập nhật nhất về các không gian sáng tạo tại Việt Nam trong giai đoạn phát triển hiện nay.

TRƯƠNG UYÊN LY
Nhà báo
Nhà tư vấn truyền thông

KHÔNG GIAN SÁNG TẠO - CÁC TỪ KHÓA

Tất cả các không gian sáng tạo ở Hà Nội và thành phố Hồ Chí Minh đều khác nhau về quy mô, loại hình và lĩnh vực hoạt động. Mỗi không gian là một ví dụ độc đáo cho khái niệm “không gian sáng tạo”. Đó có thể là một văn phòng làm việc chung và kết nối những người cùng sở thích (như The Start Centre, Work Saigon), một cơ sở đào tạo (như Học viện ADC), một quỹ đầu tư và văn phòng làm việc chung (như Saigon Co-working), một địa điểm chào đón tất cả những ý tưởng sáng tạo mới (Saigon Outcast, Hanoi Rock City), một diễn đàn chia sẻ thông tin trực tuyến (Hanoi Grapevine), hay địa điểm trò chuyện thảo luận của tất cả những người hoạt động trong các lĩnh vực sáng tạo và những người yêu văn hóa (Cà phê Thứ Bảy).

Bởi tính độc đáo đặc thù riêng, rất khó để có thể phân loại rõ ràng các không gian sáng tạo. Tác giả báo cáo này đã sử dụng những tiêu chí sau để phân loại: ‘kết nối’, ‘sáng tạo’, và ‘có định hướng kinh doanh’. Không gian sáng tạo có thể là những địa điểm gặp gỡ của những cá nhân làm trong ngành sáng tạo như nghệ sĩ, nhạc sĩ, nhà thiết kế, nhà làm phim, nhà thiết kế các ứng dụng (apps), các doanh nghiệp khởi nghiệp, và cộng đồng sáng tạo nói chung.

Nếu theo định hướng kinh doanh, có rất nhiều các mô hình khác nhau bao gồm kinh doanh có lợi nhuận như Saigon outcast, Work Saigon và ADC Academy; và phi lợi nhuận như Cà Phê Thứ Bảy. Một số có thể không đem lại lợi nhuận nhưng có thể tự hoạt động như Saigon Outcast.

Bằng cách sử dụng 3 tiêu chí này, tôi có thể nhận dạng được gần 40 không gian sáng tạo tại Việt Nam.

“ kết nối

“ sáng tạo

“ có định hướng kinh doanh

BỐI CẢNH SÁNG TẠO Ở VIỆT NAM

1. MỖI NGÀY XUẤT HIỆN MỘT ĐIỀU MỚI LẠ

Đổi Mới, chính sách nhằm cải cách kinh tế và xóa đói giảm nghèo của chính phủ vào năm 1986, và Toàn cầu hóa đã mang đến nhiều thay đổi tích cực cho xã hội Việt Nam. Tốc độ tăng trưởng kinh tế nhanh chóng (thu nhập bình quân đầu người GDP trung bình tăng 7-8%/ năm kể từ năm 1990) ⁽¹⁾, sự bùng nổ Internet và sự phát triển chóng mặt của các trang mạng xã hội (Việt Nam có tốc độ tăng trưởng nhanh nhất về số người sử dụng Facebook, theo ICT News), đang mỗi ngày thay đổi và mang đến những ý tưởng mới lạ cho ngành sáng tạo ở Việt Nam.

Trong tuần đầu tiên thực hiện nghiên cứu (đầu tháng 4 năm 2014), người viết đã chứng kiến Saigon Hub, một không gian sáng tạo khá nổi tiếng trong cộng đồng ICT và các dự án khởi nghiệp tại Thành phố Hồ Chí Minh đóng cửa. 6 ngày sau Station 3A, một không gian sáng tạo được coi là thú vị nhất tại Thành phố Hồ Chí Minh được khai trương, và đưa vào hoạt động như một không gian nghệ thuật bao gồm Mai's gallery, Saigon Open City, các hội chợ nghệ thuật, không gian cho các nghệ sĩ vẽ tranh graffiti, cửa hàng thời trang, và cửa hàng bán sản phẩm trang trí nội thất. Tại Hà Nội, vào đầu tháng 5, quán café nghệ thuật và âm nhạc mang tên Hầm Hành trên phố Đội Cấn, đã trở thành ngôi nhà và địa điểm gặp gỡ cho các nhà làm phim và âm nhạc. Ở khu vực khác của thành phố, một không gian làm việc chung mang tên Wunder Lab hướng tới ngành truyền thông. Thông tin mới nhất là khu Zone 9 sẽ mở cửa trở lại trong vòng hai tháng tới với tên gọi mới X98, dưới sự quản lý của người sáng lập cũ, kiến trúc sư Trần Vũ Hải.

Ngày càng nhiều các không gian sáng tạo được mở ra, và mọi người có thể gặp gỡ chia sẻ những ý tưởng, hay thực hiện một điều gì đó mới mẻ. Sự phát triển của ngành công nghiệp sáng tạo đã vượt xa kỳ vọng của cá nhân người viết. Trước khi thực hiện nghiên cứu này, tôi chỉ có thể kể tên 10 không gian sáng tạo tại Việt Nam, nhưng tính đến thời điểm viết báo cáo, con số đã lên đến hơn 40 không gian.

2. CÁC KHÔNG GIAN SÁNG TẠO

Khác với bối cảnh của những năm 1990 hay đầu năm 2000 khi mà rất nhiều không gian và sự kiện về sáng tạo và thể nghiệm nghệ thuật mới được tài trợ và phụ thuộc vào các tổ chức văn hóa như L'Espace, Viện Goethe, Hội đồng Anh, hay Quỹ Ford; bối cảnh này đang thay đổi và các không gian trở nên độc lập hơn.

Từ phụ thuộc một phần đến độc lập 100%

Một ví dụ của không gian sáng tạo phụ thuộc một phần là Life Art/ Black Box, mở vào năm 2010, một không gian dành cho các khám phá mới về sân khấu, với các lớp học sử dụng nghệ thuật, âm nhạc, sân khấu, và các kỹ năng về múa để các cá nhân có thể tìm hiểu và phát triển bản thân mình. Phan Ý Ly, người sáng lập Life Art đặt mục tiêu rõ ràng rằng Life Arts sẽ hoạt động như một doanh nghiệp xã hội, và không phụ thuộc hoàn toàn vào các quỹ hỗ trợ bên ngoài. Life Art đã có nhận tài trợ từ Hội đồng

Anh và CDEF (Quỹ phát triển và trao đổi văn hóa Đan Mạch) cho một số dự án sân khấu, còn lại hầu hết các khóa học được tổ chức từ các ngân sách của Life Arts với sự đóng góp (học phí và thời gian) từ người tham dự và các tình nguyện viên trẻ. Một ví dụ khác là Manzi, quán café phòng tranh với 100% vốn đầu tư là của chủ sở hữu người Việt Nam. Các hoạt động ở không gian đều tự chủ về tài chính, trừ phần CDEF hỗ trợ cho chi phí tổ chức các sự kiện văn hóa.

Ví dụ nổi bật nhất về không gian sáng tạo độc lập 100%, hay nói cách khác họ sử dụng tiền của mình để duy trì hoạt động là Heritage Space và Zone 9, nay là X98 tại Hà Nội và Nhà Ga 3A Thành phố Hồ Chí Minh.

(1) Nghệ Thuật Việt Nam sau năm 1990 - Hậu Đổi Mới, Joyce Fan, Báo Cáo Vietnamese Art after 1990 - Post Đổi Mới, Joyce Fan, Singapore Art museum curatorial report, 2008

Heritage Space được khai trương không chính thức vào tháng 2 năm 2014. Đây là một không gian rộng nằm ở tầng trệt Dolphin Plaza, một tòa nhà chung cư ở Mỹ Đình, Hà Nội. Chị Nguyễn Hồng Minh, giám đốc điều hành Công ty cổ phần TID, chủ sở hữu Dolphin Plaza đồng thời cũng là nhà sưu tầm nghệ thuật, chia sẻ: “Tôi muốn có một trung tâm, một sân chơi, một điểm đến cho những trí thức và nghệ sỹ gặp gỡ và trao đổi, là nơi mà mọi người có thể trình bày những ý tưởng và suy nghĩ một cách cởi mở... việc những ý tưởng khác nhau và gây tranh cãi là điều hoàn toàn bình thường và lành mạnh”. Heritage Space gồm ba phòng lớn, có một gallery dành cho các triển lãm nghệ thuật, một thư viện/cửa hàng sách/quán café cho các buổi diễn thuyết, trò chuyện về nghệ thuật, sự kiện âm nhạc, giới thiệu sách và trung tâm kinh doanh với Wi-Fi miễn phí và nhiều sách tham khảo. Phòng thứ ba là phòng hội nghị lớn, có thể sử dụng linh hoạt như một không gian mở cho các sự kiện và hoạt động khác nhau. Đôi khi, Heritage Space không thu phí tổ chức các sự kiện và triển lãm. Hầu hết các sự kiện tổ chức ở đây đều miễn phí cho công chúng, trừ một số hoạt động âm nhạc.

Nhà Ga 3A, không gian rộng khoảng 2000 mét vuông, nằm giữa hai tòa nhà cao tầng trên phố Tôn Đức Thắng, Thành phố Hồ Chí Minh là một ví dụ thú vị nữa về không gian sáng tạo độc lập 100%. Chị Đỗ Thị Tuyết Mai đến từ Công ty trách nhiệm hữu hạn Man Nghi (chủ sở hữu Mai's gallery) đã đầu tư xây dựng khu này, sau đó cho những người hoạt động trong lĩnh vực sáng tạo như họa sỹ, nhà thiết kế thời trang, nhiếp ảnh gia, nhà thiết kế nghệ thuật ứng dụng thuê lại. Nhà Ga 3A (3A là Alternative Art Area) khai trương vào ngày 6 tháng 4 năm 2014, là một địa điểm cho các nghệ sỹ gặp gỡ và giới thiệu tác phẩm của mình với công chúng. Mục tiêu của chị Mai là kết nối và tạo một không gian gặp gỡ cho các nhà sáng tạo, cộng đồng địa phương và khách du lịch. Chị muốn Nhà Ga 3A sẽ giống như SoHo ở New

York, hay Khu 798 ở Bắc Kinh.

Zone 9 (hiện đã ngừng hoạt động, nhưng sắp mở cửa trở lại trong 2 tháng tới) là một điểm đến về văn hóa tại Hà Nội. Trước đây Zone 9 là khu nhà cũ theo lối kiến trúc những năm 1980, một xí nghiệp được phẩm nhà nước bị bỏ hoang được anh Trần Vũ Hải phát hiện. Anh là một kiến trúc sư trẻ và năng động, gây ấn tượng với nhiều người yêu nghệ thuật bởi phong cách thiết kế vintage, vốn được thể hiện rất rõ qua thiết kế thời thượng của quán BarBetta. Cùng với một vài người bạn, Hải cũng thuê lại không gian rộng rãi trong Zone 9, mở ra BarBetta, một quán bar/câu lạc bộ đêm với thiết kế theo kiểu khu công nghiệp, sử dụng các máy móc cũ, ô cửa sổ cũ, chai lọ và đồ kim loại làm nội thất và trang trí. Quán này đã trở thành một địa điểm giải trí mới cho hàng nghìn bạn trẻ và người nước ngoài sinh sống tại Hà Nội.

Phong cách thiết kế gợi nhớ về thời kỳ xã hội chủ nghĩa những năm trước đây và không khí đượm buồn của khu nhà Zone 9 đã hấp dẫn nhiều người hoạt động trong lĩnh vực sáng tạo như họa sỹ, chủ sở hữu quán bar, kiến trúc sư, nghệ sỹ múa, nhiếp ảnh gia, chuyên gia tổ chức tiệc cưới. Không lâu sau đó, Zone 9 trở thành một địa điểm “ăn chơi” của thanh niên Hà Nội, và dường như nó trở thành một mối lo ngại của chính quyền thành phố. Sau vụ cháy làm 6 người thiệt mạng, khu này đã bị buộc phải

đóng cửa.

Anh Trần Vũ Hải, hiện đang phát triển X98 từ một khu công nghiệp bị bỏ hoang khác, cho biết: “Không gian này không rộng như Zone 9, nhưng sẽ có tổ chức hơn. Tôi muốn tránh những điều đã xảy ra đến cho Zone 9, khi đó mọi việc diễn ra mà không có kế hoạch trước. Tôi muốn biến nó trở thành một không gian sáng tạo thực sự, không có những thứ có thể gây điều tiếng đối với các nhà quản lý như bar hay câu lạc bộ. Ở đây sẽ có quán café, nhà hàng, cửa hiệu thời trang, studio về game của Đông, người đã tạo nên ứng dụng Flappy Bird, cửa hàng đồ trang trí nghệ thuật, văn phòng kiến trúc, và xưởng phim hoạt hình”.

Có rất nhiều ví dụ về các không gian sáng tạo độc lập 100%, ví dụ như CAMA, một công ty âm nhạc có chủ sở hữu là những người nước ngoài yêu âm nhạc, hay Hanoi Rock City (HRC) một không gian cho các sự kiện về sáng tạo. Từ năm 2008 CAMA đã mời rất nhiều ban nhạc quốc tế (hầu hết là ban nhạc rock) đến Việt Nam. Đầu năm 2012, quán bar âm nhạc

CAMA ATK mở cửa, sớm trở thành một không gian cho các sự kiện âm nhạc thể nghiệm và các nghệ sỹ như Vũ Nhật Tân, Lương Huệ Trinh, Nhóm Ca Trù và Đàn Tranh, nhóm sáng lập Hàm Hành, và các nhạc sỹ quốc tế đang sinh sống tại Hà Nội gặp gỡ trao đổi ý tưởng, hợp tác trong các dự án và cùng biểu diễn. Quán cũng đã góp phần lôi cuốn khán giả Hà Nội đến với âm nhạc thể nghiệm. Hanoi Rock City khai trương vào cuối năm 2010, thuộc về một nhóm bạn yêu nghệ thuật và âm nhạc người Việt Nam và người Anh. Không gian này tổ chức tất cả các sự kiện về sáng tạo, đặc biệt là âm nhạc. HRC cũng chào đón những nghệ sỹ graffiti và hip hop, người tổ chức các khu chợ ngoài trời, nghệ sỹ biểu diễn; và dành không gian cho các nghệ sỹ, nhạc sỹ, và nghệ sỹ múa tập luyện vào ban ngày. Onion Cellar Hàm Hành, trước đây là một nhóm, giờ đã có một không gian gặp gỡ mang tên gọi quán bar/café Hàm Hành, do một nhóm bạn Việt Nam và Pháp yêu điện ảnh và âm nhạc thể nghiệm lập nên.

(Xin mời xem thêm danh sách các không gian sáng tạo ở cuối báo cáo.)

3. LỊCH SỬ CÁC KHÔNG GIAN SÁNG TẠO ⁽²⁾

Một vài không gian sáng tạo có tuổi đời nhiều nhất ở Việt Nam được lập nên trong hai thập niên vừa qua, trong đó Salon Natasha, thành lập năm 1990, có lẽ là không gian ra đời sớm nhất ⁽³⁾. L'space, Viện Goethe, và Hội đồng Anh là địa điểm gặp gỡ cho rất nhiều người làm về sáng tạo ở Việt Nam từ đầu những năm 2000. Những không gian khác được lập ra vào những năm sau 1990 như Gallery Blue Space (do chị Nga lập ra năm 1997) ⁽⁴⁾ Nhà sàn Studio (năm 1998), Studio Anh Khánh (mở cửa cho công chúng vào năm 1999), Trung tâm nghệ thuật đương đại (do nghệ sĩ Trần Lương sáng lập, mở năm 2002, đóng cửa năm 2003), TPD (Trung tâm Phát triển tài năng Điện Ảnh) thành lập năm 2002, Quỳnh Gallery cuối năm 2003, Ryllega gallery (2004), rồi tới San Art, TPHCM (mở cửa năm 2007), New Space Arts Foundation, Huế (2008), Tadioto art bar (2008), Gallery Bui (mở năm 2008, đóng vào cuối năm 2011). Giữa những năm cuối thập niên 90, và thập niên đầu của thế kỷ 21, số lượng các không gian sáng tạo được lập ra ít hơn so với hiện nay.

Tình hình đã thay đổi rất nhiều trong những năm gần đây, đặc biệt từ năm 2009 với sự ra đời của hàng loạt không gian như Doclab, Cà Phê Thứ 7 (quán café với các buổi nói chuyện cởi mở về nghệ thuật hàng tuần dành cho công chúng), sau đó là YxineFF (2010), Saigon Outcast (2012), Đom Đóm (đầu năm 2013), Zone 9 (mở đầu 2013, đóng cửa 2014), Heritage Space (đầu 2014), ADC Academy (Tháng 3 năm 2014), Nhà Ga 3A (Tháng 4 năm 2014). Tất cả đã làm gia tăng đáng kể số lượng không gian sáng tạo ở Việt Nam, môi trường sáng tạo và nghệ thuật trở nên phong phú hơn rất nhiều, đặc biệt là mảng âm nhạc thể nghiệm, làm phim, thiết kế, và người dân được tiếp cận các sự kiện văn hóa và nghệ thuật nhiều hơn.

Nhờ có Đom Đóm và CAMA ATK, lần đầu tiên các nghệ sĩ theo dòng âm nhạc thể nghiệm có một không gian để biểu diễn thường xuyên. Doclab ra đời trở thành địa điểm gặp gỡ dành cho những nhà làm phim trẻ học hỏi các kỹ thuật làm phim, sử dụng các thiết bị, máy móc, và cơ sở vật chất với chi phí hợp lý. Doclab cùng với TPD, một trung tâm dành cho các nhà làm phim trẻ, đã trở thành nguồn khích lệ các nhà làm phim trẻ Việt Nam, và thông qua đó, đã góp phần xây dựng một cộng đồng lớn hơn cũng như lượng khán giả cho môi trường làm sáng tạo ở Hà Nội.

YxineFF cũng là một ví dụ thú vị về không gian sáng tạo. Ra đời vào năm 2010 với mục tiêu tổ chức một festival phim ngắn trực tuyến hàng năm, và

hiện nay YxineFF đã phát triển mạnh mẽ cả trong và ngoài nước. Trong lĩnh vực điện ảnh, YxineFF, Doclab và TPD đã mang đến thêm các cơ hội cho những người yêu thích làm phim, giúp chứng minh rằng việc làm một bộ phim hay, mang tính nghệ thuật, cảm động, phản ánh chủ đề 'nóng' của xã hội với chi phí thấp là có thể, không phải là một giấc mơ viễn vông.

Những năm gần đây cũng ghi nhận sự phát triển đáng kể của các không gian trong ngành công nghệ thông tin. Tại Thành phố Hồ Chí Minh, the Start Centre, một không gian làm việc chung dành cho dân IT ra đời năm 2012 tại một tòa nhà ba tầng, không gian tầng thượng có thể chứa đến 40 - 50 người đã trở thành địa chỉ yêu thích của những người nước ngoài làm về IT tại Việt Nam. Sự thành công của The Start Centre đã khiến cho cho đội ngũ sáng lập tự tin mở thêm một không gian tương tự có tên là Saigon Hub vào tháng 6 năm 2013 cũng tại trung tâm thành phố. Địa điểm này cũng sớm trở thành một nơi được ưa thích trong cộng đồng ICT tại Việt Nam và nước ngoài. TechinAsia, tạp chí trực tuyến chuyên đưa tin tức nhanh chóng và cập nhật về ngành đã thường xuyên viết bài về không gian này cho đến khi nó đóng cửa vào tháng 1 năm 2014. Saigon co-working một công ty mới ra đời vào tháng 7 năm 2013 tập trung vào các công ty khởi nghiệp và dịch vụ tư vấn có vẻ chưa nổi tiếng như Saigon Hub nhưng cũng có một mô hình kinh doanh rất sáng tạo. Công ty này cùng với một số công ty khác chia sẻ tiền thuê địa điểm, và kiếm thêm thu nhập từ việc cung cấp các dịch vụ kế toán và quản lý, cũng như tư vấn về marketing, làm thương hiệu, và tư vấn đầu tư. Sau khoảng một năm, công ty vẫn khá yên ổn và chưa cần phải lo lắng gì về chi phí vận hành. Tại Hà Nội, chương trình HATCH tập trung trợ giúp các công ty khởi nghiệp được thành lập vào năm 2013. Các chương trình hoạt động của công ty cũng rất năng động, cung cấp các dịch vụ tư vấn và đào tạo, tổ chức sự kiện cho các công ty khởi nghiệp. 5desire, một công ty khác trong lĩnh vực ICT thành lập năm 2011, và sau khi tái cấu trúc lại năm 2013 đã trở nên đặc biệt quan tâm đến đầu tư và tài trợ các công ty khởi nghiệp. Cả hai công ty đều tiếp cận được một cộng đồng lớn những người có mong muốn khởi nghiệp, hoặc đã lập công ty khởi nghiệp. Theo Lê Việt Đạt, người đồng sáng lập Hatch! và 5 desire, cộng đồng này có thể lên đến 8000 đến 10000 người. HUB IT, một không gian khác hoạt động trong ngành ICT có địa chỉ ở tầng một của một tòa nhà chung cư/văn phòng hiện đại tại Hà Nội được mở vào cuối năm 2013. Ban đầu HUB IT được thành lập như một không gian làm việc chung,

nhưng sau khi nhận thấy tiềm năng của các công ty khởi nghiệp, đội ngũ sáng lập đã chuyển đổi HUB IT thành một vườn ươm (incubator), hỗ trợ sự hình

thành và nuôi dưỡng các ý tưởng kinh doanh cũng như tìm kiếm nguồn vốn đầu tư ⁽⁵⁾.

(2) Nghệ Thuật Đương Đại Việt Nam 1990 - 2010, Bùi Như Hương - Phạm Trung, Nhà Xuất Bản Tri Thức, 2012

(3) <http://thethaovanhoa.vn/van-hoa-giai-tri/nghe-thuat-duong-dai-viet-nam-ke-noi-cong-thong-tin-chau-a-n20130627150841141.htm>

(4) <http://thethaovanhoa.vn/van-hoa-giai-tri/nghe-thuat-duong-dai-viet-nam-ke-noi-cong-thong-tin-chau-a-n20130627150841141.htm>

(5) Xin mời xem thêm bài viết để biết thêm thông tin về bối cảnh start-up ở Việt Nam: <http://www.techinasia.com/nhiep-cau-dau-tu-startup-vietnam/>

4. TÁC ĐỘNG CỦA CÁC KHÔNG GIAN SÁNG TẠO

KHÁN GIẢ ĐƯỢC TIẾP CẬN NHIỀU HƠN VỚI CÁC HOẠT ĐỘNG VĂN HÓA NGHỆ THUẬT, ĐỒNG NGHĨA VỚI VIỆC PHÁT TRIỂN CON NGƯỜI TỐT HƠN

Không gian sáng tạo đang tạo ra một môi trường thân thiện và an toàn để mọi người có thể gặp gỡ, trao đổi ý tưởng, và thách thức những giới hạn tồn tại trong chính mình. Môi trường càng cởi mở và sáng tạo thì mỗi cá nhân lại càng có thể dễ dàng thể hiện bản thân và là chính mình. “Life Art đã thay đổi cuộc sống của tôi. Tôi thấy yêu đời và tự tin hơn nhiều so với tôi trước đây” Yoon Chi, học viên của một trong số các khóa học hướng đến phát triển cá nhân tại Life Art. Trung tâm này là một doanh nghiệp xã hội, tập trung sử dụng nghệ thuật như một phương tiện để cá nhân tìm hiểu và phát triển bản thân.

Các phòng tranh, studio, và các không gian liên quan đến lĩnh vực sáng tạo cũng chính là môi trường sáng tạo. Nếu có nhiều cơ sở như vậy, ngày càng nhiều người sẽ có thêm cơ hội để khám phá bản thân và cải thiện cuộc sống.

Liên quan đến việc tiếp cận của công chúng đối với văn hóa và nghệ thuật, một ví dụ rõ ràng gần đây nhất là Zone 9, không gian sáng tạo quy mô lớn với sức chứa lên đến hàng nghìn người đã trở thành một địa điểm gặp gỡ của giới trẻ Hà Nội. Trước Zone 9, chưa từng có một địa điểm như vậy. Zone 9 là một tổ hợp thú vị với 60 doanh nghiệp nhỏ, đem lại khoảng 1000 việc làm, bao gồm các cửa hiệu, nhà hàng, quán bia hơi, quán café âm nhạc, quán bar, và thậm chí cả dịch vụ rửa xe, lớp học nhảy và yoga, studio chụp ảnh, văn phòng kiến trúc sư, phòng tranh và nhà riêng của các cá nhân có tên tuổi hoạt động trong ngành sáng tạo. Kể từ khi mở cửa vào đầu năm 2013, Zone 9 sớm trở thành nơi gặp gỡ của hàng nghìn bạn trẻ trong và ngoài nước tại Hà Nội. Hoạt động về đêm của Barbeta, quán bar thiết kế theo phong cách thời kỳ xã hội chủ nghĩa và mang hơi hướng khu công nghiệp, cũng hấp dẫn hơn nghìn người tham dự.

Rất nhiều người đã coi Zone 9 như là một không gian giải trí, một ngôi nhà sáng tạo của riêng mình.

THAY ĐỔI BẢN SẮC CỦA THÀNH PHỐ

Nhà GA 3A cũng là một ví dụ nổi bật khác về sự đóng góp của nghệ thuật đối với sự phát triển đô thị. 3A nằm ngay tại quận 1, trung tâm tài chính và hành chính của Thành phố Hồ Chí Minh, nơi có rất nhiều bạn bè quốc tế đến tham quan và ở lại sinh sống. Địa điểm của Nhà Ga 3A trước đây bao gồm một loạt các nhà hàng “cá và sushi” và không mấy nổi bật cho đến khi nó biến thành một không gian nghệ thuật. Hiện nay, đây đã trở thành một điểm đến thú vị cho nghệ sĩ và các khách muốn mua sản phẩm thủ công địa phương 100% có chất lượng cao, và khách du lịch muốn trải nghiệm những hoạt động văn hóa nghệ thuật mới mẻ và độc đáo đang diễn ra trong thành phố.

TẠO THÊM NHIỀU CÔNG ĂN VIỆC LÀM

Mỗi không gian sáng tạo dù lớn hay nhỏ đều tạo thêm công ăn việc làm. Với hơn 60 hộ kinh doanh và hơn 1000 nhân viên, Zone 9 có lẽ là mô hình tổ hợp sáng tạo lớn nhất tại Việt Nam từ trước đến nay.

TRUYỀN CẢM HỨNG VỀ SÁNG TẠO VÀ KẾT NỐI

Mặc dù đã bị đóng cửa, nhưng Zone 9 đã truyền đi nguồn cảm hứng sáng tạo và cảm hứng này ngày càng trở nên mạnh mẽ. Những người thành lập Zone 9 trước đây, anh Trần Vũ Hải và Đoàn Kỳ Thanh đã lập một Zone 9 khác mang tên gọi X98 với mô hình giống như trước để có thể tiếp tục theo đuổi giấc mơ của họ. Anh Đoàn Kỳ Thanh rất hào hứng với không gian sáng tạo mới này, vốn cũng khá gần với Zone 9 cũ. Anh và các bạn gọi đây là Thành phố sáng tạo. Họ mơ ước biến tòa nhà cao tầng (khoảng 10000 mét vuông) trở thành một không gian sáng tạo có cả văn phòng và các mô hình kinh doanh khác (như văn phòng kiến trúc, thiết kế thời trang) Dự án này đang cuốn hút số lượng lớn các đối tác tham gia, và theo anh Hải, còn thu hút nhiều thành viên hơn trước. Ý tưởng về một không gian sáng tạo ngày càng được nhiều người ưa thích. Điều này cũng đồng nghĩa với việc mạng lưới những người hoạt động trong lĩnh vực sáng tạo và kinh doanh ngày một phát triển lớn hơn, và đây chính là điều sẽ góp phần quan trọng vào sự phát triển chung của xã hội.

5. NHỮNG CÁ NHÂN LÀM SÁNG TẠO HỌ LÀ AI?

Họ chính là các bạn trẻ vốn đã sống trong quá trình thay đổi nói trên, giờ đang tự mình tạo nên những thay đổi mới. Hoạt động của họ đang đóng góp đáng kể vào môi trường sáng tạo ở Việt Nam, và góp phần khiến cho môi trường này ngày càng trở nên đa dạng và thú vị.

Điểm chung của những cá nhân này là họ đều có tiếp xúc với văn hóa phương Tây và có khả năng cập nhật những công nghệ hiện đại.

Đa số những người sáng lập của các không gian sáng tạo đều ở độ tuổi từ 20 - 50 tuổi, có nghĩa là họ sinh trong khoảng thời gian từ năm 1960 đến năm 1990. Được hưởng lợi từ nền kinh tế thị trường thời mở cửa, khi những luồng văn hóa mới được “nhập khẩu” vào Việt Nam, song song với việc văn hóa Việt Nam được giới thiệu ra thế giới, thế hệ này đã có cơ hội học hỏi về những nền văn hóa mới và những cách giao tiếp thông qua nghệ thuật.

Nhà Sàn Studio được nghệ sĩ Nguyễn Mạnh Đức và giám tuyển Trần Lương sáng lập vào năm 1998. Trần Lương (sinh năm 1960) ⁽⁶⁾ là một trong những nghệ sĩ đầu tiên ở Việt Nam nổi tiếng ở nước ngoài với những tác phẩm nghệ thuật đương đại chứ không phải vì những tác phẩm về chiến tranh/ tuyên truyền sau thời kỳ Đổi mới. Có thể nói rằng, ông thuộc về thế hệ nghệ sĩ đương đại đầu tiên của Việt Nam và là một trong những người đặt nền móng cho nền nghệ thuật đương đại ở Việt Nam. Nhà Sàn từng là một trung tâm nghệ thuật sôi động duy nhất cho nghệ sĩ đương đại Việt Nam trong vài năm, cho tới khi bối cảnh nghệ thuật trở nên ngày càng đa dạng với nhiều không gian khác được mở ra vào những năm 2000. Nhờ vào Nhà Sàn mà một số nghệ sĩ đã được truyền cảm hứng và đạt được thành công không chỉ ở Việt Nam mà còn mang tầm quốc tế như Nguyễn Minh Thành, Trương Tân, Nguyễn Mạnh Hùng... Năm 2010 Nhà Sàn đã buộc phải ngừng các hoạt động do yêu cầu từ phía chính quyền địa phương. Sau một vài năm vắng bóng, từ năm 2013 thế hệ trẻ trung nhất của Nhà Sàn đã tiếp nối “nhiệm vụ” để Nhà Sàn có thể tiếp tục hoạt động, dưới một mô hình mới mang tên “Nhà Sàn Collective” (tạm dịch là Nhóm nghệ sĩ Nhà Sàn) quy tụ một nhóm nghệ sĩ trẻ hơn để đóng góp tích cực vào bối cảnh nghệ thuật bằng các triển lãm thường xuyên và các buổi trò chuyện nghệ thuật.

Từ khía cạnh công nghệ thông tin và truyền thông đặc biệt là trong công đồng khởi nghiệp Start-up, có một thế hệ những doanh nhân đầy tham vọng và trẻ

trung đã khởi nghiệp từ rất sớm. Jason Khải Hoàng - người đồng sáng lập Sài Gòn Hub mới chỉ ở độ tuổi 20. Ba trong số bốn người sáng lập của chương trình HATCH! đều dưới 25 tuổi. Một trong số những người sáng lập của Saigon Co-working cũng chỉ dưới 25 tuổi. Họ đều hành động và nói chuyện rất nhiệt huyết về công việc của mình.

Ngành công nghệ thông tin (ICT) cung cấp nhiều cơ hội lớn cho những người làm việc chăm chỉ và độc lập, và những người trẻ trong ngành này đang thay đổi nhận thức chung của xã hội Việt Nam về doanh nhân. Những nhà doanh nghiệp mới không còn chỉ được mô tả như “ở độ tuổi trung niên tầm 40 hay 50 mặc vest và mang cặp táp màu đen” nữa. Trên thực tế, những doanh nhân công nghệ thông tin khá là thoải mái. Hầu hết bọn họ đều đeo kính, mặc quần soóc và mặc áo thun trong khi nói chuyện kinh doanh một cách chắc chắn và tự tin sử dụng tất cả “những khái niệm kinh doanh thời thượng” để khẳng định việc họ thực sự đam mê công việc của mình. Sự tự tin và niềm đam mê của họ trở thành một nguồn cảm hứng khích lệ nhiều người trẻ tuổi khác theo đuổi giấc mơ, nỗ lực thực hiện ý tưởng kinh doanh một cách tự tin hơn và ít phụ thuộc vào cha

mẹ mình hay những nguồn trợ giúp khác.

Với những công nghệ mới và mạng xã hội như Facebook, Twitter, ngày càng dễ dàng hơn và nhanh

hơn để kết nối và chia sẻ ý tưởng cũng như cởi mở về mọi thứ trong cuộc sống. Mạng xã hội đã thay đổi cách thức sống của con người và Việt Nam không phải là ngoại lệ. Có thêm rất nhiều cơ hội mới. Việc tiếp cận được một lượng thông tin khổng lồ đã mang lại vô vàn các lựa chọn cho những ai muốn thành công từ một sự khởi đầu khiêm tốn.

Ngành công nghệ thông tin đã trở thành xuất phát điểm để khởi nghiệp, cả những người mới chỉ có ý tưởng khởi nghiệp, cho đến những người đã bắt đầu kinh doanh nhưng có tham vọng phát triển hơn nữa. Đây là mảng kinh doanh mà câu hỏi “bao nhiêu” không còn quan trọng bằng câu hỏi “ý tưởng kinh doanh đó sáng tạo và độc đáo như thế nào”. Một ví dụ về câu chuyện thành công trong ngành này là về “Flappy Bird”, một trò chơi điện thoại đơn giản, được phát triển bởi Nguyễn Hà Đông, lập trình viên trò chơi 29 tuổi. Không một chiến dịch quảng bá, trò chơi đã trở thành hiện tượng toàn cầu khi đứng đầu trong danh sách những trò chơi được tải miễn phí từ Apple Inc. từ 137 quốc gia, theo thống kê của App Annie Ltd., công ty cung cấp dịch vụ phân tích và marketing ⁽⁷⁾. Nó cũng nằm trong số những trò chơi được tải miễn phí nhiều nhất tại Google Inc. Play tại 33 quốc gia, theo thống kê của Bloomberg ⁽⁸⁾. Đây là lần đầu tiên trong lịch sử một trò chơi điện thoại được tạo ra bởi một người Việt Nam có được thành công lớn như vậy và đó là lý do tại sao Flappy Bird và người sáng tạo ra nó trở thành nguồn cảm hứng và động lực cho những người làm ngành công nghệ thông tin tại Việt Nam ⁽⁹⁾.

(6) <http://nhasanstudio.org/web/index.php?id=203>

(7) www.thanhvien.com.vn/pages/20140206/chang-trai-viet-game-flappy-bird-gay-sot-toan-cau.aspx

(8) <http://www.bloomberg.com/news/2014-08-22/flappy-bird-creator-dong-nguyen-offers-swing-copters-game.html>

(9) <http://cafebiz.vn/nhan-vat/cuu-ceo-fpt-nguyen-thanh-nam-toi-cuc-ky-nguong-mo-nguyen-ha-dong-20141015111723469ca48.chn>

YẾU TỐ NƯỚC NGOÀI

Rất nhiều người sáng lập của các không gian sáng tạo có liên hệ với văn hóa phương Tây, thông qua du học, làm việc cho các công ty nước ngoài hay tham gia vào các chương trình trao đổi văn hóa, chính là qua đó mà họ được truyền cảm hứng sáng tạo.

Đối với Phan Ý Ly, người sáng lập Life Art - một doanh nghiệp xã hội sử dụng nghệ thuật để phát triển cộng đồng, một cuộc gặp gỡ với trải nghiệm văn hóa nước ngoài đã thay đổi cuộc sống của cô mãi mãi. Cô đang làm việc cho một tổ chức phi lợi nhuận cho tới khi cô biết tới một workshop về Nghệ thuật cho phát triển - một lý thuyết và thực hành giáo dục mới sử dụng nghệ thuật như một phương tiện để giúp cho người học phát triển bản thân từ bên trong. Workshop được tổ chức bởi Hội đồng Anh Việt Nam năm 2003 và truyền cảm hứng để cô nộp hồ sơ xin học bằng thạc sĩ ngành Nghệ thuật cho Phát triển ở Anh vào năm 2014. Năm 2010, cô sáng lập Life Art để ứng dụng những kiến thức cũng như theo đuổi ước mơ của bản thân về phát triển cộng đồng.

“Tôi muốn tạo nên một không gian để cùng làm việc vì tôi đã từng tới một không gian như vậy ở Dubai, và tôi muốn làm một thứ gì đó tương tự.”, Tuấn - người đồng sáng lập WORK SAIGON - chia sẻ. WORK SAIGON hiện là một không gian cùng làm việc và sáng tạo hiện đại với bể bơi, một khu vườn, bàn làm việc và studio sành điệu, quán cà phê và nhà

hàng. Tuấn hợp tác cùng một đồng nghiệp Pháp, Laure Chevallier. Cả hai từng làm việc với nhau cho một công ty quảng cáo ở Dubai - nơi đã truyền cảm hứng cho Tuấn thành lập không gian Work Saigon.

Saigon Hub được truyền cảm hứng từ “THE HUB” - một chuỗi không gian co-working nổi tiếng ở nhiều thành phố trên thế giới. Jason Khải Hoàng, một trong những người đồng sáng lập và bạn bè của anh ghé thăm THE HUB ở Singapore và muốn mở một không gian tương tự ở thành phố Hồ Chí Minh. Một người sáng lập khác là Christopher Quang Zobrist, một doanh nhân trẻ và năng động người Mỹ gốc Việt. ADC Academy được sáng lập bởi Tạ Minh Trãi và bốn người bạn khác, gần như tất cả đều học ở nước ngoài. Ba người đồng sáng lập của Manzi: Vũ Trâm, Giang Đặng (đã rời Manzi từ tháng Năm năm 2013) và Bill Nguyễn đều là những người có trải nghiệm sâu sắc với nền văn hóa nước ngoài. Trước khi mở Manzi, chị Vũ Trâm làm việc ở vị trí nhân viên văn hóa của Hội đồng Anh, anh Giang Đặng là một nhà nghiên cứu và đã sống ở nước ngoài trong nhiều năm. Bill Nguyễn học về nghệ thuật thị giác ở Vương quốc Anh.

Và có rất nhiều ví dụ khác về “yếu tố nước ngoài”, điều đó khẳng định “những ảnh hưởng phương Tây” là rất quan trọng hay nói một cách khác, sự trao đổi giao thoa giữa các nền văn hóa là chính nguồn cảm hứng cho rất nhiều người sáng lập các không gian sáng tạo.

HỖ TRỢ CHO NHỮNG KHÔNG GIAN SÁNG TẠO

HỌ CẦN GÌ?

Tính bền vững là mục tiêu của tất cả các không gian sáng tạo. Những người sáng lập không gian sáng tạo trẻ rất chú tâm vào việc làm thế nào để giữ cho “ước mơ” của họ bền vững. Vào thời điểm này rất khó để nói mô hình sáng tạo nào sẽ tồn tại tốt hơn ở Việt Nam bởi vì tất cả những không gian này đều rất mới mẻ. Một vài không gian phi lợi nhuận dựa vào nguồn tài trợ hoặc nguồn đóng góp tự nguyện (Doclab, TPD, Together Higher, Nha San studio, Ga O, Dom Dom, CUCA). Một vài không gian khác thì phần nào mang định hướng kinh doanh (Hanoi Rock City, CAMA ATK, The Onion Cellar, Life Art, Heritage Space, Station 3A), và nhiều trung tâm được xây dựng từ nguồn vốn tự có (Hanoi Design Center, Work Room Four, HubIT, HATCH!, 5Desire).

Tự lực về nguồn vốn đang trở thành lựa chọn duy nhất cho rất nhiều không gian sáng tạo. Không giống như những năm 1990 hay 2000 khi những không gian sáng tạo và dự án nghệ thuật được hưởng lợi từ viện trợ và hỗ trợ nước ngoài, từ năm 2010 có ngày càng ít những không gian sáng tạo có cơ hội nhận tài trợ từ những viện văn hóa nước ngoài bởi một thực tế là nhiều nguồn vốn đã ngừng hoạt động do khủng hoảng kinh tế toàn cầu. Cùng lúc đó sự tăng trưởng kinh tế ở Việt Nam tạo điều kiện cho nhiều không gian sáng tạo phát triển và những nhà tài trợ nước ngoài quyết định đây cũng là thời điểm thích hợp để ngừng viện trợ cho Việt Nam. Sự thay đổi này đồng nghĩa với việc không gian sáng tạo phải tìm kiếm những cách thức mới để tồn tại.

Chị Vũ Trâm, đồng sở hữu của Manzi chia sẻ ước mơ của mình là khiến cho Manzi trở nên hoàn toàn độc

lập khỏi những nguồn tiền tài trợ. Trâm muốn Manzi đủ thành công và thu được lợi nhuận để chị và Bill Nguyễn (người chủ còn lại) có thể tái đầu tư khoản tiền này vào việc tổ chức các sự kiện văn hóa. Manzi đã mở được một năm rưỡi (cuối năm 2012) và những người chủ vẫn chưa thể tự trả tiền lương cho mình. Vẫn còn một con đường dài phía trước để những người chủ của Manzi biến giấc mơ của họ thành hiện thực.

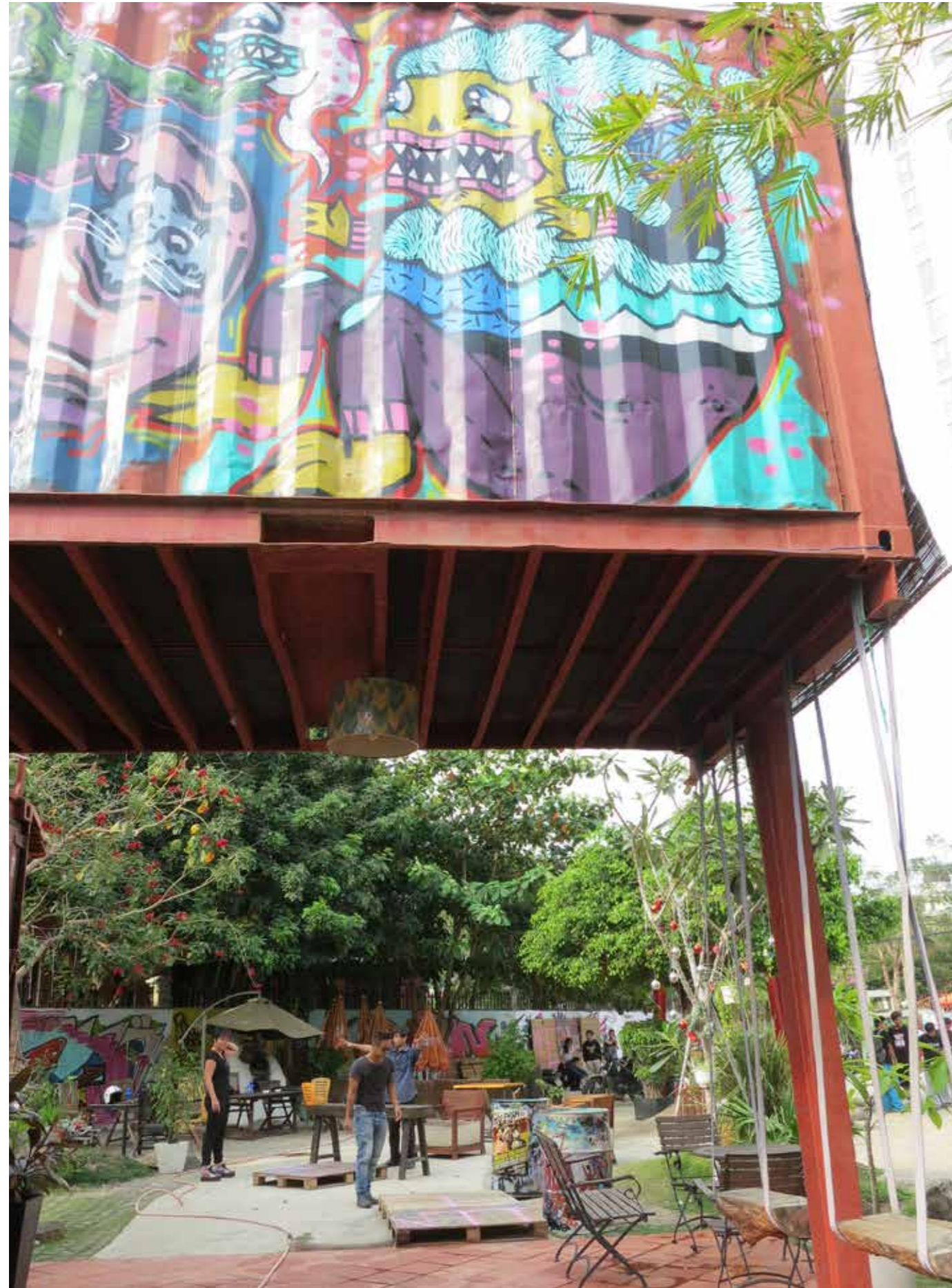
Chủ của Nhà Ga 3A, bà Đỗ Tuyết Mai chia sẻ bà muốn Nhà Ga 3A có thể tự duy trì hoạt động bằng nguồn tài chính của mình bởi vì: “Trên thực tế, trong cộng đồng nghệ thuật có một sự lười nhác và phụ thuộc vào các nguồn tài trợ. Trong quá khứ, có những nguồn tài trợ dồi dào, ví dụ như Saigon Open City là một dự án xin được tài trợ, nhưng giờ thì không còn nhiều cơ hội như vậy. Thêm vào đó, sẽ rất khó nếu chỉ xin tài trợ từ các quỹ văn hóa nước ngoài như Hội đồng Anh hay viện Goethe bởi vì bản thân nguồn tài chính của họ cũng có giới hạn. Tôi biết rằng cũng không dễ dàng để có thể tìm nguồn đầu tư, bởi vì tất cả những nhà đầu tư đều có những ưu tiên riêng và họ thường muốn là quảng bá cho văn hóa của chính họ”.

Những không gian sáng tạo được thành lập từ những năm 2010 đều hầu hết đang tự lo về tài chính nhưng câu hỏi về sự bền vững thì vẫn còn nguyên; Họ có thể tiếp tục như vậy trong bao lâu? Họ cần những kĩ năng cũng như mô hình kinh doanh nào để có thể tiếp tục tự lực tồn tại như vậy?

Điều quan trọng là họ cần phải học hỏi thêm từ những ngành công nghiệp sáng tạo đã phát triển hơn, tìm hiểu về những câu chuyện thành công cũng như thất bại để quyết định xem mô hình và cơ

cấu kinh doanh nào có thể áp dụng trong bối cảnh Việt Nam.

Sau đây là những thách thức và nhu cầu được chính những nhà sáng lập các không gian sáng tạo đưa ra:

1. SỰ ỔN ĐỊNH VÀ HỖ TRỢ TỪ CHỦ NHÀ VÀ CHÍNH QUYỀN

MỘT THÁCH THỨC “KINH ĐIỂN” HAY “CỐ ĐỊNH” CHO RẤT NHIỀU NHỮNG NHÀ SÁNG LẬP CÁC KHÔNG GIAN SÁNG TẠO LÀ SỰ BẤT ỔN TỪ PHÍA CHỦ NHÀ VÀ THIẾU HỖ TRỢ TỪ PHÍA CHÍNH QUYỀN.

Saigon Hub thất bại trong việc có đủ thu nhập để chi trả mọi chi phí. Một thách thức chính là giá tiền nhà cao và sau gần một năm hoạt động, Saigon Hub đã đóng cửa vào ngày 1 tháng 4 năm 2014. Zone 9 bị buộc phải đóng cửa bởi tình trạng pháp lí nhập nhằng. Theo anh Trần Vũ Hải, chủ quán Barbetta và là một trong những người đầu tiên kinh doanh ở Zone 9, chính tình trạng như vậy đã khiến cho việc thuê Zone 9 trở nên phức tạp, vì không rõ ai có quyền sử dụng không gian này. Tadioto, quán bar nghệ thuật và là nơi gặp gỡ của các nhà văn, nhà báo, nhạc sĩ ở Hà Nội, đã phải chuyển chỗ ba lần (từ Triệu Việt Vương tới Trương Hán Siêu, rồi tới Zone 9 và hiện tại là một địa điểm khác ở Tông Đản), tất cả đều do những vấn đề thường xuyên gặp phải với chủ nhà. Nhà Ga 3A □ một không gian văn hóa mới khá thú vị ở TPHCM hiện đang được cho thuê trong 2 năm, tuy nhiên đây là khoảng thời gian quá ngắn để một không gian tạo được danh tiếng cũng như trở thành điểm đến cho du khách Việt Nam và nước ngoài muốn tìm hiểu về văn hóa. Có lẽ cần phải có một thời gian dài nữa Việt Nam mới có thể trở thành một thị trường phát triển cho các nghệ sĩ. Tại sao hợp đồng thuê nhà ở đây lại quá ngắn như vậy? Trong khi đó, chủ của Heritage Space, một chủ doanh nghiệp đầy kinh nghiệm đã tự cho mình 5 năm để đầu tư vào dự án này với hy vọng nó sẽ có khả năng tự chi trả và trở thành một địa điểm thân thuộc cho nghệ sĩ và những người yêu chuộng văn hóa nghệ thuật.

Người sáng lập của Saigon Outcast, chị Đoàn Phương Hà cho biết việc làm các thủ tục xin phép cho các sự kiện văn hóa rất mất thời gian và tốn kém. Quá trình xin giấy phép khá phức tạp bởi vì chị thường không biết phải làm thế nào cho đúng, chị thường nhận được những hướng dẫn không nhất quán từ các nhà chức trách. Chỉ cho một sự kiện, mà chị thường phải nộp rất nhiều giấy tờ, làm nhiều thủ tục khác nhau để có thể thực hiện được công việc, và còn thường phải trả cho họ “tiền bôi trơn”.

Nhận xét của người nghiên cứu

* Có thể hữu ích khi thay đổi tư duy của những nhà quản lý nghệ thuật từ quy chế “xin - cho” thành một dịch vụ có mức phí rõ ràng.

* Những giải pháp ngắn hạn: một chương trình đào tạo miễn phí cho chủ nhà và chính quyền địa phương, bao gồm cả công an thành phố/quận/phường về giá trị của những hoạt động văn hóa và nêu ra những lý do tại sao họ nên hỗ trợ cho các hoạt động trên. Nên khuyến khích các chủ nhà và chính quyền địa phương, ví dụ: Chứng chỉ hay Huy chương danh dự cho những chủ nhà có hỗ trợ tích cực.

* Những giải pháp dài hạn: Vận động chính sách; giảm thuế cho những chủ cho thuê nhà làm không gian văn hóa.

2. ĐÀO TẠO KỸ NĂNG

KỸ NĂNG QUẢN LÝ VÀ KINH DOANH

Rất nhiều không gian sáng tạo khởi nguồn từ giấc mơ của một cá nhân hay một nhóm nhỏ như Manzi, Hanoi Rock City, Saigon Outcast. Hầu hết những người sáng lập đã tự học được kinh nghiệm khá hữu ích từ thực tế. Tuy nhiên so với những người được đào tạo những kỹ năng này một cách bài bản, thì nhiều khả năng là họ đã phải trả giá nhiều hơn cho những kiến thức này bằng thời gian và công sức của riêng mình.

Manzi đang đấu tranh để tồn tại và chưa kiếm đủ lợi nhuận dù cho những người sáng lập đã cố gắng hết sức để có thu nhập và tài trợ từ một quán cà phê, một gallery nghệ thuật và một cửa hàng bán đồ lưu niệm. Tất cả đều nằm trong một ngôi nhà thanh lịch màu trắng ngay giữa trung tâm Hà Nội.

Tuy Saigon Outcast đã kiếm đủ tiền từ việc bán đồ uống để chi trả cho nhân viên, lợi nhuận này lại chưa đủ để trả lương cho chính những người chủ. Người sáng lập Saigon Outcast, chị Hà, không muốn phải phân chia thời gian giữa công việc ở Saigon Outcast và công việc tự do của chị là một nhà sản xuất trò chơi video và tổ chức sự kiện. Hà đầu tư tất cả tiền tiết kiệm của mình vào Saigon Outcast và giấc mơ của chị là có thể tập trung hoàn toàn vào Saigon Outcast và nó có thể kiếm đủ tiền cho chị trang trải các chi phí trong cuộc sống.

Người sáng lập của ADC Academy Tạ Minh Trãi cho rằng họ cần phát triển nhóm những người giảng viên có tư duy kinh doanh, điều này có thể xóa bỏ khoảng cách trong các trường thiết kế ở Việt Nam nơi mà giáo án gần như không liên quan với thị trường thực tế⁽¹⁰⁾.

Các kỹ năng có thể rất cơ bản. Như Trương Minh Quý - đồng giám đốc nghệ thuật của Ga O chia sẻ, anh mong muốn được học thêm về Quản lý, Nhân sự và Kế toán để có thể quản lý không gian một cách hiệu quả.

KỸ NĂNG KINH DOANH TRONG NGHỆ THUẬT (CHO CHỦ CÁC KHÔNG GIAN VỀ NGHỆ THUẬT THỊ GIÁC)

(Quản lý nghệ thuật, phê bình nghệ thuật, giám tuyển, marketing nghệ thuật)

Bà Đỗ Thị Tuyết Mai, chủ của Nhà Ga 3A cho rằng nâng cao kỹ năng kinh doanh và quản lý trong nghệ thuật cho các chủ không gian là rất cần thiết, để mối quan hệ giữa nghệ sĩ và thị trường có thể trở nên chuyên nghiệp hơn. “Ở Việt Nam, có quá ít người có kỹ năng quản lý nghệ thuật, và thiếu những kỹ năng này, những công việc đơn giản có thể trở nên rất phức tạp.”

Chị Mai cho rằng điều duy nhất mà nghệ sĩ nên tập trung vào là làm nghệ thuật, còn những thứ khác nên được những người quản lý nghệ thuật chuyên nghiệp phụ trách. “Mọi thứ đều có thể bán trên thị trường,” chị Mai chia sẻ “Điều quan trọng nhất là câu chuyện mà bạn kể về chúng.”

“Cần phải xây dựng một thế hệ những nhà quản lý nghệ thuật có kinh nghiệm kinh doanh các tác phẩm nghệ thuật và các công việc hành chính bao gồm việc xin giấy phép cũng như làm việc với những cơ quan chức năng về nghệ thuật. Cần phải biết cách thúc đẩy việc với nhiều người khác nhau, có kỹ năng nhận định tác phẩm, giám tuyển, cũng như mô tả và giải thích các tác phẩm nghệ thuật. Nhà quản lý nghệ thuật phải có nhiều kỹ năng khác nhau thì mới có thể thay đổi môi trường nghệ thuật ở Việt Nam và giúp cho nền nghệ thuật phát triển đúng hướng.”

Chị Mai lo rằng nếu có quá ít người có kỹ năng kinh doanh nghệ thuật một cách chuyên nghiệp, thị trường nghệ thuật Việt Nam sẽ luôn đi sau và hiển nhiên bị loại khỏi thị trường quốc tế.

Nhận xét của người nghiên cứu

Có thể hỗ trợ nâng cao kỹ năng quản lý và kinh doanh nghệ thuật bằng cách trao học bổng để các nhà sáng lập không gian nghệ thuật Việt Nam đi học về quản lý nghệ thuật ở Vương quốc Anh. Cũng có thể tổ chức các khóa đào tạo ở Việt Nam cho những người kinh doanh nghệ thuật, chủ gallery cũng như chủ của những không gian sáng tạo.

3. HỖ TRỢ TÀI CHÍNH VÀ ĐẦU TƯ

Tạ Minh Trãi, đồng sáng lập ADC Academy cho rằng chi phí mà sinh viên đóng ở ADC Academy đủ cho những khoản tiền điều hành trong 6 tháng, phần chi phí còn lại vẫn do những người sáng lập của ADC chi trả. Tuy nhiên sau một năm, ADC sẽ cần được đầu tư thêm. Hatch! là công ty chuyên “hỗ trợ” những công ty khởi nghiệp khác giờ cũng đang tìm kiếm thêm nguồn tài trợ. Đồng sáng lập của HubIT, Bobby Liu và đồng sáng lập của 5Desire, chị Nguyễn đều cho rằng họ sẵn sàng đón nhận thêm nguồn tài trợ/ đầu tư để có thể hỗ trợ thêm nhiều công ty khởi nghiệp. Một loại hình đầu tư khả thi khác là cùng lập nên một quỹ đầu tư, như 5Desire đề xuất.

“Hỗ trợ tài chính có thể là tài trợ cho một triển lãm, một sự kiện hay một chương trình”, chị Minh, chủ của Heritage Space chia sẻ. Chị cũng cho rằng “Có rất nhiều loại hình hỗ trợ khác nhau và có thể kết hợp chúng lại trong những dự án hoặc ý tưởng cụ thể.”

4. KẾT NỐI/ TRAO ĐỔI Ý TƯỞNG/ TƯ VẤN

Rất nhiều chủ của những không gian sáng tạo mong muốn học thêm từ những chuyên gia và đồng nghiệp thông qua hội thảo hay những sự kiện kết nối (networking). Saigon co-working muốn tổ chức hội thảo với những chuyên gia trong lĩnh vực ICT để chia sẻ và trao đổi kinh nghiệm. 5Desire cho rằng sẽ là một ý tưởng rất hay nếu mời những chuyên gia/ đối tác/ công ty từ Vương quốc Anh tới Việt Nam để tổ chức hội thảo/ các buổi diễn thuyết cho cộng đồng về những kỹ năng start up và chia sẻ kinh nghiệm.

Hatch! và 5Desire muốn được hỗ trợ để kết nối với những nhà đầu tư/ quỹ tài trợ. Chủ của HubIT muốn thu hút những công ty Anh để đầu tư vào Việt Nam, một thị trường lớn đầy tiềm năng với nhân công giá rẻ và nhiều tài năng.

ADC Academy muốn kết nối với các nhà đầu tư và doanh nhân để họ có thể hỗ trợ cho học viện. ADC cũng mong muốn đào tạo sinh viên thông qua việc “kết nối” họ với những doanh nghiệp để sinh viên có thêm nhiều kinh nghiệm và có thể tự tìm việc từ những nhà tuyển dụng tiềm năng.

Nhận xét của người nghiên cứu

Kết nối mọi người trong lĩnh vực sáng tạo và kinh doanh là rất quan trọng để khám phá những cách thức để hợp tác với nhau. Nên tổ chức các cuộc hội thảo, chia sẻ kinh nghiệm, những chuyến đi thực tế và các cuộc gặp gỡ giữa đại diện các ngành nghề khác nhau để cung cấp một môi trường giàu cảm hứng cho các hoạt động sáng tạo. Những sự kiện này sẽ tạo ra những dự án thực sự và những dự án này nên được Hội đồng Anh tài trợ hay hỗ trợ.

MỘT VÀI Ý TƯỞNG CHO HOẠT ĐỘNG KẾT NỐI

* Tổ chức một cuộc hội thảo về những không gian sáng tạo tự chủ về tài chính. Work Saigon và Saigon Co-Working là những ví dụ điển hình; Work Saigon đã có đủ nguồn thu để chi trả mọi chi phí bao gồm cả lương của người chủ và Saigon Co-Working cũng kiếm đủ tiền từ việc cung cấp các dịch vụ như kế toán, hành chính và tư vấn cho các công ty hoạt động trong không gian của mình.

* Một dự án thật sự: ADC Academy có thể làm việc với Trung tâm thiết kế Hà Nội để tìm kiếm những nhà thiết kế địa phương phù hợp, đây vốn đang là một thách thức không nhỏ. Việc sản xuất các sản phẩm thủ công mỹ nghệ dành cho xuất khẩu đang thiếu những nhà thiết kế giỏi người Việt Nam, trong khi đó các công ty vẫn đang phải thuê thiết kế người nước ngoài, vốn rất đắt đỏ, để chắc chắn có được những sản phẩm phù hợp với thị trường phương Tây.

* Một hội thảo về cách thức làm việc với những cơ quan chức năng địa phương: Tadioto, Zone 9, Nhà Ga 3A có thể chia sẻ kinh nghiệm về việc này, cũng như làm thế nào để đối phó với những thay đổi về mặt quy định/chính sách.

* Một dự án sáng tạo nơi mà “công nghệ gặp cái đẹp”: Những người trong lĩnh vực ICT làm việc với những nghệ sĩ thị giác (nhà làm phim, nhà thiết kế, nghệ sĩ hoạt hình, nhiếp ảnh gia và nghệ sĩ) Ví dụ <http://www.cinemadellarte.dk/> (Dự án này đã giành được Cúp Doanh nghiệp sáng tạo quốc gia ở Đan Mạch năm 2013 cho việc sử dụng công nghệ để làm hình ảnh động như thật).

* Một hội thảo giới thiệu và kết nối tất cả những không gian sáng tạo với nhau để họ gặp gỡ, chia sẻ ý tưởng và cùng nhau xây dựng một kế hoạch hành động hướng tới một cộng đồng sáng tạo lớn mạnh hơn.

(10) Mời xem thêm tại: <http://www.slideshare.net/taminhtrai/10-ieu-truong-thiet-ke-khong-day-ban-24251994>

5. HỖ TRỢ TRUYỀN THÔNG

THỨC ĐẨY Ý THỨC “CÙNG LÀM VIỆC”

Chủ của những không gian co-working tin rằng đây là cách làm việc hiệu quả và sẽ truyền nhiều cảm hứng cho những người làm tự do. Khi mà trên toàn cầu, số lượng những người làm việc tự do đang tăng dần thì những không gian co-working có nhiều tiềm năng để phát triển thêm. Bobby Liu đến từ HubIT tin rằng “cần phải có thêm nhiều người biết về giá trị của việc co-working/ networking”

PR & TRUYỀN THÔNG ĐỂ THỨC ĐẨY HOẠT ĐỘNG CỦA NHỮNG KHÔNG GIAN SÁNG TẠO LÀ MỘT LĨNH VỰC mà Heritage Space muốn được hỗ trợ nhiều hơn. Tại thời điểm này có rất nhiều không gian sử dụng Facebook như một kênh quan trọng để quảng bá cho những sự kiện của mình.

Nhận xét của người nghiên cứu

PR và truyền thông trong bối cảnh này nên được nhìn nhận từ một góc độ rộng hơn. Nó đồng nghĩa với việc thúc đẩy những ngành công nghiệp sáng tạo và phát triển một thị trường những khách hàng tiêu thụ các sản phẩm nghệ thuật và văn hóa cũng như một môi trường xã hội ủng hộ và thấu hiểu được giá trị của sự sáng tạo.

6. NHỮNG SỰ HỖ TRỢ KHÁC

HỖ TRỢ VỀ CƠ SỞ HẠ TẦNG VÀ THÔNG TIN

Rất nhiều không gian sáng tạo mong muốn nhận được hỗ trợ thực tiễn như mở rộng hay tái cơ cấu lại không gian, hay cung cấp những thiết bị tốt hơn. Saigon Hub muốn thiết kế lại, lập một không gian dành cho các hoạt động giao lưu và giải trí như bóng bàn hay bi-a, tách biệt với không gian làm việc, để những đồng nghiệp Việt Nam có thể thư giãn và trò chuyện, họ có thể cởi mở và làm việc với nhau tốt hơn. ADC Academy mong muốn có thêm nhiều sách thiết kế cho thư viện của mình. Vào lúc này họ đã có một giá sách trong góc phòng học, hầu hết những sách này được chủ của ADC đóng góp. Work Saigon có một không gian thư viện nhưng có rất ít sách. Anh Quý, đồng giám đốc của Ga O cho biết mình cần nhiều máy tính tốt hơn để dựng phim. Anh cũng mong muốn có thêm tài trợ để trả chi phí đi lại và ăn ở cho các trợ lý dự án. HubIT cần một phòng điện thoại riêng để các thành viên có thể gọi điện được trong một không gian riêng tư. Những người sáng lập Saigon Outcast muốn hợp tác với một nhà thiết kế nội thất để cải thiện không gian này và sử dụng nó tốt hơn.

MỘT VÀI LỜI CUỐI

Đây là một giai đoạn mới đầy hứng khởi cho môi trường sáng tạo ở Việt Nam. Đóng vai trò chính trong đó là những không gian sáng tạo trẻ đã được thành lập hoặc khởi động lại trong vòng 5 năm qua. Những không gian này đang góp phần đáng kể cho sự phát triển của đất nước và khơi gợi cảm hứng cho hàng triệu con người. So với những không gian thời trước, chúng đã trở nên độc lập hơn rất nhiều. Nhờ vào sự phát triển kinh tế, quá trình toàn cầu hóa và những lợi thế của internet, các không gian đã có thể kết nối với một cộng đồng rộng lớn.

Tuy nhiên, những không gian sáng tạo trẻ này vẫn còn thiếu thốn kinh nghiệm về phát triển kinh doanh và làm thế nào để đảm bảo cho một tương lai lâu dài. Điều quan trọng là phải tạo nên một môi trường có thể hỗ trợ chúng phát triển. Cần phải xây dựng một xã hội lớn mạnh hơn và hỗ trợ cho những không gian này nhiều hơn. Chúng cần được chính quyền địa phương thấu hiểu và ủng hộ; cần đẩy mạnh tiêu dùng trong lĩnh vực nghệ thuật và sáng tạo, và thêm nhiều hỗ trợ về tài trợ vốn, đầu tư, đào tạo kỹ năng, hợp tác và kết nối.

DANH SÁCH CÁC KHÔNG GIAN SÁNG TẠO

Hà Nội

STT	TÊN KHÔNG GIAN	HOẠT ĐỘNG	WEBSITE/ FACEBOOK	ĐỊA CHỈ
1	Heritage Space	Triển lãm, trò chuyện trao đổi về Nghệ thuật, biểu diễn âm nhạc, thư viện, cửa hàng thời trang	www.facebook.com/HeritageSpace	Dolphin Plaza, 28 Trần Bình, Hà Nội
2	Manzi	Gallery, triển lãm, các buổi trò chuyện trao đổi Nghệ thuật, trình diễn, cửa hàng, café & đồ ăn nhẹ	www.facebook.com/manzihanoi	14 Phan Huy Ích, Hà Nội
3	CUCA	Các khóa học và trao đổi về Nghệ thuật dành cho công chúng	www.facebook.com/cucavietnam	Không có địa điểm cố định
4	BlackBox	Biểu diễn âm nhạc, workshop về Nghệ thuật, lớp học múa và phát triển cá nhân thông qua Nghệ thuật	www.facebook.com/blackboxvn	56 Nguyễn Khuyến, Hà Nội
5	Nha San studio-Nhà San Collective	Studio Nghệ thuật, Biểu diễn Nghệ thuật, Festival Nghệ thuật, café	www.facebook.com/NhaSanCollective www.nhasanstudio.org	24 Lý Quốc Sư, Hà Nội
6	Hano Rock city	Bar, biểu diễn Âm nhạc, sự kiện văn hóa Nghệ thuật	www.facebook.com/hrc.hanoi	28/52 Tô Ngọc Vân, Tây Hồ, Hà Nội
7	CAMA ATK	Bar, café, Festival và Sự kiện Âm nhạc	www.cama-atk.com	73 Mai Hắc Đế, Hà Nội
8	TPD	Các khóa học về Điện ảnh	www.tpdmovie.com.vn/cms2/	51 Trần Hưng Đạo, Hà Nội
9	DOC LAB	Các khóa học về Điện ảnh, Nhiếp ảnh, Đa phương tiện	www.hanidoclab.org	c/o Goethe-Institut Hanoi 56-58 Nguyễn Thái Học, Hà Nội

STT	TÊN KHÔNG GIAN	HOẠT ĐỘNG	WEBSITE/ FACEBOOK	ĐỊA CHỈ
10	Dom Dom	Khóa học về Âm nhạc điện tử thể nghiệm, các Festival âm nhạc	www.facebook.com/domdom.hanoi	Không có địa điểm cố định
11	Click Space	Không gian làm việc chung, và các sự kiện kết nối (networking)	http://clickspace.vn	76 Tô Ngọc Vân, Quảng An, Tây Hồ, Hà Nội, Việt Nam
12	Hub.IT	Không gian làm việc chung, các hoạt động kết nối (networking), IT, tư vấn khởi nghiệp về app trong lĩnh vực IT và điện thoại di động	www.facebook.com/hubITasia	Tòa nhà Tung Shing, số 2 Ngô Quyền, Hà Nội
13	Hatch	Vườn ươm, hỗ trợ các dự án khởi nghiệp, và các sự kiện cộng đồng	http://hatch.vn	Số nhà 15, ngõ 150 đường Hồ Ba Mẫu, Hà Nội
14	Wunder Lab	Không gian làm việc chung, các hoạt động kết nối (networking)	www.facebook.com/wunderlabvietnam	35B Nguyễn Bình Khiêm, Hà Nội
15	Hanoi Design Center	Xưởng chế tác, và phòng trưng bày các sản phẩm thủ công Việt Nam	http://hanoidesigncenter.com/	91 Âu Cơ, Tây Hồ, Hà Nội
16	CHULA	Phòng trưng bày các thiết kế thời trang đương đại, không gian Nghệ thuật, và sáng tạo cho Nghệ thuật thị giác, Biểu diễn Âm nhạc, và Chiếu phim	www.chulafashion.com	43 Nhật Chiêu, 396 Lạc Long Quân, Hà Nội
17	Work room four	Studio Nghệ thuật, thời trang, và thiết kế, các lớp học, triển lãm, sự kiện văn hóa, và không gian làm việc chung	www.workroomfour.com	Tòa nhà Pack-exim, Tháp 1, Tầng 24, Số 49 Ngõ 15 Phố An Dương Vương, Tây Hồ, Hà Nội
18	Dao Anh Khanh studio	Đại bản doanh studio Nghệ thuật, festival âm nhạc, và trình diễn thường niên	www.facebook.com/daoanhkhanh	Nhà số 7, Ngõ 462 đường Ngọc Thụy, Gia Lâm, Hà Nội
19	Đờ luych Art Bar	Bar, café, triển lãm, và biểu diễn âm nhạc	www.facebook.com/DoLuych	Số nhà 19, Ngõ 12, Đặng Thai Mai, Tây Hồ, Hà Nội
20	The onion cellar	Café, chiếu phim, và sự kiện âm nhạc	www.facebook.com/onion.cellar	170 Đội Cấn, Hà Nội

STT	TÊN KHÔNG GIAN	HOẠT ĐỘNG	WEBSITE/ FACEBOOK	ĐỊA CHỈ
21	X-98 a reborn Zone 9	Café, nhà hàng, cửa hiệu thời trang, xưởng game, phim hoạt hình		Số 98, ngõ 97 Hoàng Cầu, Đống Đa, Hà Nội
22	Zo project	Tập trung vào mảng Nghệ thuật và thủ công, trình bày các sản phẩm từ giấy Dó, và các sự kiện cộng đồng	www.facebook.com/zoproject/	124 Âu Cơ, Tây Hồ, Hà Nội

CÁC KHÔNG GIAN TRỰC TUYẾN

23	Hanoi Grapevine	Website trực tuyến chia sẻ tất cả thông tin về các sự kiện văn hóa, Nghệ thuật tại Việt Nam, thỉnh thoảng là ban tổ chức các triển lãm Nghệ thuật	http://hanoigrapevine.com	
24	Andofotherthings	Website trực tuyến chuyên về các sự kiện văn hóa, Nghệ thuật, những bài viết chuyên sâu và phỏng vấn về bối cảnh Nghệ thuật tại Việt Nam	www.andofotherthings.com	

Thành phố Hồ Chí Minh

STT	TÊN KHÔNG GIAN	HOẠT ĐỘNG	WEBSITE/ FACEBOOK	ĐỊA CHỈ
1	Station 3A	Gallery Nghệ thuật, cửa hàng thời trang, và trang trí nội thất, hội chợ Nghệ thuật	www.nhaga3a.com.vn www.alternativeartarea.org	3A Tôn Đức Thắng, Q.1, TP. Hồ Chí Minh
2	San Art	Gallery Nghệ thuật, và studio, chương trình nghệ sỹ lưu trú, và các buổi trao đổi về Nghệ thuật	www.san-art.org	3 Mê Linh, quận Bình Thạnh, TP. Hồ Chí Minh
3	Ga O	Gallery Nghệ thuật, và studio, chương trình nghệ sỹ lưu trú, và các buổi trao đổi về Nghệ thuật	http://thetartnetwork.org/ www.facebook.com/thetartnetwork	Đường 41, Lâm Văn Bền, Q.7, TP. Hồ Chí Minh
4	The Start Center	Không gian làm việc chung, và kết nối (networking) cho những dự án khởi nghiệp		18bis/14 Nguyễn Thị Minh Khai, Q.1, TP. Hồ Chí Minh
5	Work Saigon	Không gian làm việc chung, café, các sự kiện, photo studio, và các lớp học thiết kế	www.worksaigon.com www.facebook.com/WORKsaigon	267/2 Điện Biên Phủ, Q.3, TP. Hồ Chí Minh

STT	TÊN KHÔNG GIAN	HOẠT ĐỘNG	WEBSITE/ FACEBOOK	ĐỊA CHỈ
6	Saigon Coworking	Không gian làm việc chung, quỹ đầu tư và tư vấn cho các dự án khởi nghiệp	http://saigoncoworking.com	101 Cù Lao, P.2, Q. Phú Nhuận, TP. Hồ Chí Minh
7	SaiGon OutCast	Sự kiện âm nhạc, graffiti, bar, và các sự kiện cho cộng đồng sáng tạo	www.facebook.com/SaigonOutcast	118/1 Nguyễn Văn Hưởng, p.Thảo Điền, District 2, TP. Hồ Chí Minh
8	ADC academy	Trung tâm đào tạo Nghệ thuật và thiết kế tạo hình, các sự kiện kết nối cộng đồng (networking)	http://adccademy.vn	Tầng 3, Tòa nhà MH, 728 - 730 Võ Văn Kiệt, Quận 3, TP. Hồ Chí Minh
9	Ca Phe Thu Bay	Buổi trao đổi nói chuyện sáng thứ 7 hàng tuần về các chủ đề khác nhau trong cộng đồng	www.o.facebook.com/caphet-hubay	Cà phê Trung Nguyên, 19B Phạm Ngọc Thạch, P.6, Q.3 HCMC

CÁC KHÔNG GIAN TRỰC TUYẾN

10	YxineFF	Festival phim ngắn trực tuyến hằng năm, vừa ngừng hoạt động vào tháng 12 năm 2014	www.yxineff.com	
----	---------	---	-----------------	--

Các thành phố khác

STT	TÊN KHÔNG GIAN	HOẠT ĐỘNG	WEBSITE/ FACEBOOK	ĐỊA CHỈ
1	HUẾ NewSpace Art Foundation	Quỹ nghệ thuật cá nhân, tại nhà riêng của hai anh em nghệ sỹ Lê Ngọc Thanh và Lê Đức Hải	www.newspacearts.com/	15 Lê Lợi, Huế
2	HẢI PHÒNG Area 21	Căn nhà cổ được cải tạo thành khu mua sắm và giải trí với cửa hàng bán các sản phẩm nghệ thuật, café, nhà hàng	www.facebook.com/area21.hp	21 Trần Phú, Hải Phòng
3	TỈNH HÒA BÌNH Muong culture art house and museum	Bảo tàng tư nhân về văn hóa dân tộc Mường, và không gian Nghệ thuật Mường Studio cho các nghệ sỹ đương đại	www.facebook.com/baotangkhonggianvanhoa muong	Đường Tây Tiến, Thành phố Hòa Bình, Tỉnh Hòa Bình

Trong báo cáo có sử dụng hình ảnh do các đối tác của chúng tôi cung cấp: nhà báo Trương Uyên Ly, Mat Wright, Hoàng Thịnh và các không gian sáng tạo như Manzi, Nhà Sàn Collective, Học viện ADC.

Mọi thông tin liên lạc xin gửi về Hội đồng Anh

Tại Hà Nội

20 Thụy Khuê, Quận Tây Hồ, Hà Nội

T +84 (0)4 3728 1920

F +84 (0)4 3843 4962

E bchanoi@britishcouncil.org.vn

Tại Thành phố Hồ Chí Minh

25 Lê Duẩn, Quận 1, Tp. Hồ Chí Minh

T +84 (0)8 3823 2862

F +84 (0)8 3823 2861

E bchcmc@britishcouncil.org.vn

© Hội đồng Anh Việt Nam 2014